

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta - 3.—; „ „ 4.50 „
za četrt leta - 1.50; „ „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tolake v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

v Edinost je mot.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in insoarte prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Vzbudite se!

„In, ko bi nas tuji grdili,
Domačo nam smešili last,
Svetinja te spomni sin mati,
Da matere braniš mi čast!“

Kaj je v teh samih vrsticah rečeno, razumel bode le oni, ki svojo domovino, svoj rod, svoj jezik iz srca ljubi in ne nosi ljubezni samo na jeziku. „Domačo nam smešili last!“ Žalostno pač, a resnično. Smeši se nam to, kar je naše, kar smo po svoji materi podedovali; smeši se nam, kar je nam sveto, kar nam mora biti sveto! Kdo bi torej ne vstal ter spolnil besed, katere mu pesnik v maternem imenu polaga na srce? Glej, „Da matere braniš mi čast“ opominja majka svojega odpotujočega sina.

Mirna bodi draga mati, mila domovina; branijo te, zagovarjajo te in potegujejo se za te — ali zavezane so jim roke, omejena svoboda; le do tu — in dalje ne smejo.

Koliko se povdarja in kriči o čl. XIX. drž. tem. postav o ena k o p r a v n o s t i; — ukaz je, postava je, sedaj si pa narodje delite! Kdor bo prvi, ne bo zadnji; kdor bo močnejši, ta bo zmagal! Pogledite vesti o istrskih zborih in videli bode, kako pravo ima „Hrvaščina“; ozrite se na Trst in videli bode, kako „Pro patria“ lovi krotka, slovenska jagnjeta! A „Pro patria“ ima denar, lahko si zida šole, kuha otrokom jedi, zato — sme ona potujčevati slovenske otroke, ker je močnejša.

Sedaj so nesli svojo šolo na Greto; kdo ve, kam bodo svojo drugo postavili. Polna bi bila druga, kakor prva in kako bi se mogle nevedne matere zdržati, da bi se ne udale tej omamljivej skušnjavi? Ves dan jim je otrok izpod nog, ima hrano, vrh tega se še toliko lepega nauči! Le tega ne vedó uboge mame, da se jim v teh učilnicah otrok odteguje, da se tu otrok uči njo samo zaničevati, da jej bo v kratkem času na njeno slovensko vprašanje robato odgovoril: „Te ne razumem!“ Tega ne ve, da bo, ko odraste, najhujši sovražnik svojim bratom, njih šegam in govoru ter da se bo nje same sramoval. „Poturica je gorji nego Turek!“

O tem nekako se je nedavno razpravljalo med nekaterimi rodoljubi in povdarjala se je uže toliko krat važnost družbe sv. Cirila in Metoda, ki ima svojo bodočo nadejo, slovensko mladino iztrgati iz krempljev naših nasprotnikov. Kaj je slavna družba storila osnovavši slovenski otroški vrt in letos prvi razred slovenske šole v Trstu, vedo ceniti le tržaški Slovenci, katerim so naše razmere najbolj znane. Druge bode nevarnost naše enaka, ali večja ne; hvale vredno torej, da se v bran za našo svetinjo stavi tam, kjer je največ pogibelji.

Dolžan je zatorej vsak domoljub po svoji moči pedpirati velevažno družbo, kar nekateri tudi radi storé o vsakej priliki. V veselih družbah, pri veselicah in v pokojnikov proslavo spominajo se rodoljubi družbe sv. bratov. Med takimi govori spominati se je naše inteligence, katera igra redno vsak dan v kavarnah ali čitalnicah. Deli naj bi oni, kateri dobé, vsak dan le desetico na stran v to dobro svrhu, bila bi vsak teden vsotica in vsotica na vsotico napravila bi vsoto.

Znam, da nek navdušen „Propatriot“ ima v svojem uradu pušico v korist družbe, za katero je vnet, češ, naj bi se je njegovi klienti spominali.

Dasi se je uže toliko pisalo in govorilo o važnosti družbe slovanskih aposteljev, vendar so še nekateri kraji znani, večji kraji, kjer ni še te družbe. Tako recimo: kaj dela slovenska metropola na Krasu — Sežana, da je ni še ustanovila? Kje so sežanski rodoljubi, sežanski prvaki, da ne stopijo čvrsto na noge in si ne ustanove svoje podružnice? Ali ne vedo, čemu naj bi se ustanovita? Ali so

si tako v svesti pred vsako tujčevo silo? Saj smo vendar opazili, do so se tudi med nje Lah nanesti sè svojimi italijanskimi napisi na kavarnah in gostilnah!

In Rojan z Barkoljanci sè sosedomi malimi, vasmi, ne bi li lahko ustanovil podružnice nasproti „Pro patriji“? Nabrali boste, kar boste mogli in pomagali tako v našem boji ter z mirno vestjo lahko rekli: „Kar je bilo mogoče, to se je storilo“! Ne dovoljujte, da se tako širi nasprotna stranka, kakor je uže pričela; stavite se v bran, kar vas je narodnih mož!

Dosti je uže pri vas tujega elementa, vendar niste še zgubljeni, saj nas tolaži naš pisatelj, rekoč: „Kjer sodi človeška previdnost, da je vse zgubljeno, zgodi se lahko in zgodi se često, da se hipoma vse zasuče, vse izpremeni“!

Zgodi se tudi lahko, da dobé naši nasprotniki pamet in ž njimi dopisnik nekoga tukajšnjega lista, ki piše — strmi bralec, a veruj! — da je v Križu, več, v Križu na Krasu, materni jezik italijanski!! Kaj se ti zdi, ko to bereš? Te li popade sveta jeza, ali glasen smeh, ali kakor mvena, nevolja nad prostim tiskom, ki dovoli, da se kaj tacega pošlje med svet!

Uverjeni smo, da tak dnevnik skrbi le, da napolni svoje predale; časnik je velik in kje bi dobrega građiva nabral? Kdo ve, če sama dopisnikova mati ume kaj — maternega (?) italijanskega jezika — ter izreka, ako je še živa, svoje želje svojemu sinu Italijanu — v slovenskem jeziku?

Za Boga! Lažite, če uže hočete, ker nimate resničnega dovolj; a lažite pametno, laži — verjetne. Učite se logike in matematike, da ne boste zopet pisali: učitelj ima 24 ur — na enem mestu; na drugem pa: 23 ur Sloveščine in samo (?) 3 ure Italijanščine na teden! Torej po sv. Križkem dopisniku je 23 in 3 štiriindvajset! Pacienza!

Že samo ime „Mattino“ kaže, da se tiska zgodaj, ko imajo ljudje oči še na pol zaprte in lahko kaj spregledajo!

Interpelacija

državnih poslancev dra. Vitezica, Nabergoja in drugov na Nj. ekscelencu ministra-predsednika grofa Taaffe-ja, kakor vodjo ministerstva notranjih zadev.

Na temelju dopisa z dne 5. januarja t. l. v časopisu „Naša Sloga“, izhajajoče v Trstu v hrvaškem jeziku, izročila se je tržaškemu deželnemu sodišču tožba zaradi žaljenja časti po tisku proti gosp. Matku Mandiću, izdavalju imenovanega lista in proti dotičnemu dopisniku.

O priliki kazenske obravnave, ki je bila dne 9. t. m. pred imenovanim deželnim sodiščem, čitalo se je poročilo policijskega ravnateljstva v Trstu od dne 17. marca t. l. št. 449/Res., v katerem je rečeno mej ostalem nastopno:

„On (Mandić) je odgovorni izdavalatelj glasila biskupa Strossmayer-ja, katero zastopa velikohrvatske aspiracije, ter je zvest pristaš tega biskupa, kateri povzdiguje visoko prapor slavizma in je središče toka med avstrijskimi Slovani, ki meri preko mej avstrijskih in ima cilje, ki se ne strinjajo z dualizmom, da, nekateri bi se celo komaj mogli vjemati z močnostjo cesarstva; pokazalo se je vsaj med bolgarskimi zmešnjavami, da so želeli najeti Slovani na balkanskem polotoku nadvladanje ruskega in ne avstrijskega upliva.“

„Mandić kot duhovnik v Trstu nima družega stališča, kakor, da čita vsak dan svojo plačano mašo; dohodki lista „Naše Sloga“, katerega on izdava, baje niso preveč sijajni; obezan je zatorej baje na subvencije, katerih izvir ni težavno najti.“

Njegovo obnašanje v ostalem ni še dalo doslej povoda neugodnim opazkam. Trst, 17. marca 1888.

C. k. dvorni svetnik in policijski ravnatelj: Pichler s. r.

Jasno je zatorej, da o hudem boju na Primorskem, ki se bojuje med slovansko in italijansko stranko, ni mogla ostati taka informacija brez slabega upliva na izid kazenske obravnave; pomislimo, da je vladajoča stranka v Trstu italijanska in da se izbirajo porotniki večinom iz nje. Res je bil Mandić obsojen na 150 gl. globe, odnosno na 30 dni zapora in na izgubo kavejce v iznosu 60 gold.

Kar se trdi v tem spisu, da je časopis „Naša Sloga“ glasilo biskupa Strossmayer-ja, ne more se z ničemer dokazati.

Težko, proti avstrijskim Slovanom naperjeno obtožbo, — da se med njimi vladajoče težnje širijo preko avstrijskih mej in da imajo cilje, izmed katerih se nekateri komaj morejo strinjati z močjo in stališčem cesarstva, — mora se smatrati za frivolno, z ničemer utemeljeno izzazivljajoče očitvanje, kakeršno bi se komaj moglo pričakovati od c. kr. oblastnije, katera ima svrhu vzdržavati red in čuvati čast državljanov.

Frivolno in neosnovano je tudi drugo očitvanje, da se mora izdavalatelj tega lista opirati na subvencije, katerih izvor ni težko najti. Mogel je zatorej obtoženi ob obravnavi s popolnim pravom tako trditev znamenovati kakor „infamia officiosa“.

Mandić je predsednik slovenskega delalskega društva in podpredsednik političnega društva „Edinost“ v Trstu. Obe te društvi ste eminentno patrijotični; da, prvo uživa še celo to čast, da stoji pod pokroviteljstvom Nj. c. kr. Visokosti, cesarjeviča Rudolfa. Ta družva ne bi izvestno poverila tako častno mesto možu, kateri teži za protipatrijotičnimi in protiaustrijskimi cilji. Omenjeno očitvanje pada torej tudi na te društvi.

Podpisani vprašajo zatorej Vašo ekscelencu nastopno:

1. Jeli Vaša ekscelencu doznala o vsebini omenjenega dopisa policijskega ravnateljstva v Trstu od dne 17. marca t. l. št. 449/Res.?

2. Misli li Vaša ekscelencu vkazati, da se preiskuje, na katere resnične čine se opirajo očitvanja v tej noti, in ako se ista dokažejo kot neosnovana,

3. kakšno zadoščenje misli dati Vaša ekscelencu dotičnim, ki so vsled te note tako hudo kompromitovani?

Na Dunaji, 27. oktobra 1888.

(Sledi 34 podpisov.)

Interpelacija

Poslanca Nabergoja in tovarišev.

„V smislu § 99 nove žganjarske postave z dne 20. junija 1888 izterjevali so pričeni s 1. septemb. t. l. tudi v tržaškem teritoriji davek po 24. kr. od litra alkohola. Vrh tega so ob enem finančni organi poizvedovali zmožnosti vseh žganjarskih kotlov v najstih občinah tržaškega teritorija ter zapečitali te priprave. Določba navedene postave gledé na davek (§ 2. a) pri izdelovanju in tudi prehodna določba o dodatnem davku ne bi smeli toliko časa veljati v tržaškem teritoriji, dokler plačuje Trst državi po pogodbi letnih 860.000 gl. za pobiranje užitinskega davka od vina, mesa, pive in žganja, in to tem manj, ker tudi okolica tržaška plačuje za ono pogojeno svoto. Ta pogodba se torej ne sme prezirati, ker bi sicer tržaški okoličani morali plačevati dvojni davek od pridelanega žganja. Podpisani torej vprašajo gospoda finančnega ministra:

*) In načelnik možke podružnice sv. Cirila in Metoda. (Op. Ured.)

Ali je znano Nj. ekscelenciji, da so uveli tudi v tržaški okolici omenjeno postavo, in če je to res, hoče li gospod finančni minister administrativnim potom prej ko mogoče odstraniti to krivično in celo Najvišjemu odloku z dne 21. novembra 1831 nasprotujočo določbo ter zaukazati, da se izterjani dodatni davek in mogoči davek pri izdelovanju vrne dotičnim prebivalcem v okolici tržaški?“

Interpelacija

poslanca goriškega dr. Rojca v seji dež. zbora dne 25. sept. 1888.

(Dalje.)

Z odlokom vis. c. kr. namestništva, kateremu je dalo neposredno povod visoko c. kr. ministerstvo, uničuje vis. c. kr. namestništvo samo vse svoje prejšnje, kakor se sedaj vidi, očitno neutemeljene odloke, in kaže s tem, da ni poznalo ali postav in raznoterih c. kr. naredeb in ukrepov v boln. zadevah, ali pa da ni hotelo stvari temeljito preiskati.

Brez neposredne pritožbe podpisanega do visokega c. kr. ministerstva in brez odloka od 15. jun. t. l., ki je sledil na pritožbo, bi ne bilo oskrbnitvo bolnišnice odstranilo nikdar niti najmanjših napak, ker jih je preziralo do 15. jun. t. l., akoravno traja borba v tem oziru prav za prav uže od l. 1883. Saj je gnetlo isto oskrbnitvo zimo za zimo po 47 oslabljenih pelagroznih in blaznih v 13 sob, ki so bile vsaj do 12. novembra 1886 brez vsake peči, kakor je to razvidno iz načrta, prezentovanega 12. nov. 1886 št. 4561 in napravljene na ukaz vis. dež. odbora od zato pooblaščenega inženirja. In prav v teh sobah je razsajala bolezen, ki je bila, kakor je to razvidno iz odloka c. kr. namestništva od 21. dec. 1886 št. 19692/IV. na goriški magistrat, prava azijska kolera.

Ukaz vis. c. kr. ministerstva, razodet po odloku vis. c. kr. namestništva, ima kljub pohvalnim določbam vendar pa še mnogo pomanjkljivosti.

Zatožba na vis. c. kr. ministerstvo od 1. junija 1887 je sicer kratka, pa je vendar bistvene napake in prestopke naštevata ter ob enem dokazala, da je vis. c. kr. namestništvo doslej prav površno postopalo v tej zadevi; toliko bolj je bilo pričakovati, da bi vis. c. kr. ministerstvo samo vzelo stvar v roko. To vis. c. kr. ministerstvo je popolnoma prezrlo mnogo toček zatožbe od strani podpisanega. Odlok od 15. junija t. l. je celo v tem površen, da ne navaja, katere zatožbe bi bile do cela neopravičene, in katere stvari so se popravile vsled pripoznane opravičenih pritožb. Mari misli vis. c. kr. ministerstvo na to, da sta se najela 2 zdravnik, potem, da so se odstranile iz javnega zavoda usmiljenih bratov sif. nečistnice; ali da je gosp. prijor opustil pridvati si naslov zdravnika, ki mu ne pripada? Ali je menilo, da po odgovoru c. kr. zastopnika v III. seji dež. zbora od 2. decembra 1887 strežejo sedaj 3 usmiljeni bratje bolnikom, v tem, ko po boln. poročilu od l. 1882, stran 27 in vsled poročila g. prijorja Ivana Sobel v slavnostni knjigi (Festschrift) od leta 1886, stran 134 jim ni stregel niti jeden, po poročilu dež. odbora od l. 1884, katero se opira na popolnoma napačne podatke boln. oskrbnitva, pa celo 10 do 13 bratov? Toliko jih ni bilo še nikdar notri, kakor je to razvidno iz poročila „Direc. archidiocesis Gor.“ tudi ako so všteti teologi, in se toraj ne ve, komu verovati, in kaj je na tem resničnega. Mimo grede bodi tu omenjeno, da so neresnična tudi ona data, katera je dalo boln. oskrbnitvo vis. dež. odboru, na katera je isti opiral svoje poročilo na dež. zbor 10. julija 1884.

Tudi glede na mrtvašnico, katero zakazuje minist. določba po namestništvem odloku od 15. junija. t. l. preložiti na prikladno mesto, je omeniti, da ista mrtvašnica ni imela primernege poda, nobene peči, ne ventilatorja, in kar je najvažnije in nečloveško, da je bila nad njo opazovalnica za 10 do 13 bolnih, o čemur odgovor niti zine ne. Jednako ni dovolj, da odgovor priznava v soglasji z drugimi veljavnimi činitelji, da so pritlični prostori za blazne brez ventilacije, ampak je treba priznati, da so tudi vlažni, ker so njih podovi protizakonito pod zemsko površjem in ne goli zemlji, brez peči in brez primerne svetlobe, kakor je razvidno vse iz planov vis. dež. odbora in toraj dokazano temeljito in neoporečno, in o čemur se je vis. ministerstvo gotovo prepričalo samo iz priloženih mu istih planov.

V obče so ti prostori taki, kakor jih je opisal poročevalec vis. dež. odbora 2. oktobra 1868, ki pravi: „Nesrečni blazni so natičeni v teh temnih, vlažnih, črnih sobah, ki bi bile prikladne za pesjake, nego za bivališča človeška, tako, da se človeka polasti nejevolja, videti, kako se zapirajo v one brloge ubogi bolehnih ljudi, ki se zatekajo v bolnišnico kot zavod javne dobrodelnosti za zdravje javno. Bolnišnica pa mora biti ustanovljena tako, da ali zadostuje svojem namenu, ali pa je bolje, da se uniči.“ In če pristavim, da so imeli v teh brlogih zaprti blazni komaj po 14½ k. m. prostora, o čemur se je utegnila tudi prepričati vis. vlada iz pridejanih jej planov, je pač lahko soditi, kaj je bilo bolj pri srcu oskrbništvu, ki je tako gnetlo bolnike, čeravno mu tega ni bilo treba. Dalje, ni dovolj, da zahteva ministerski odgovor, da se zavod znebi blaznih, kar najbolj možno, ampak je bilo v moji pritožbi in interpelaciji tudi vprašano, kdo je zdravil naše blazne do incl. 1883? kajti dotedajni zdravnik, ki je bil jedini zdravnik zavoda, ki ni bil psihijater, in ki ni bival v zavodu, ampak ga je obiskal le po edenkrat vsak dan, trdi, da on ni zdravil blaznih. Ta zdravnik je dobival vsako leto po 400 gl. plače, v tem, ko je potegnulo oskrbništvu uže l. 1882 od bolnikov 6209 gl. na račun zdravnika i to vsled uprav zato povisane takse. V konventu usmiljenih bratov pa tudi niso imeli ne zdravnika, še manj pa psihijatra, in tako je še danes. Zato je pa tudi vprašati, kako da so pripeljali blazne celo iz družih radnih blaznic, iz Ljubljane, Trsta in Pariza v tukajšnji zavod, ki razum imena, ki si ga je prisvojil gotovo le sam, nima niti sledu značaja prave javne norišnice.

Odgovor, ako je hotel potolažiti ljudstvo, bi bil moral pojasniti tudi to, kdo da zdravi sedaj blazne, ki so imeli po oskrbništvem razkazu od l. 1887 skupnih 41.644 oskrbovalnih dni, v tem ko so imeli vsi drugi navadni bolniki 21.454 oskrbovalnih dni in je zdravil jeden zdravnik bolnike z notranjimi boleznimi, drugi pa bolne z ranami in sifilitične.

(Dalje prih.)

Odgovor ministra Gauča

na interpelacijo posl. Nabergerja in tovarišev od dne 30. aprila, v seji drž. zbora dne 30. oktobra 1888.

Gg. poslanci Nabergerj in tovariši stavlili so na me v seji vis. zbornice dne 30. aprila t. l. interpelacijo glede osnovitve ljudskih šol z slovenskim naučnim jezikom v Trstu ter izrekli nastopna vprašanja:

„1. Zakaj vis. ministerstvo za nauk in bogocastje doslej še ni rešilo utok predsednika političnega društva „Edinosti“ v Trstu od dne 6. avgusta 1887. proti odloki c. kr. namestništva v Trstu od dne 5. julija 1887., št. 7770 (VII), glede osnovitve slovenskih ljudskih šol v Trstu?“

1. Hoče-li isto naložiti c. kr. namestništvu, odnosno mestnemu svétu v Trstu osnovitev slovenskih ljudskih šol v Trstu ter s tem zadovoljiti pravu in zakonu, kakor tudi želji in prošnji slovenskih očetov v Trstu?“

Odgovarjajoč na to interpelacijo, dovoljujem si v prvi vrsti na tanjko določiti predmet, o katerem se radi. Mesto Trst z okolice je samo ena in edina krajna in šolska občina. V njej obstoji uže po šolskih izkazih za šolsko leto 1886/87 osem ljudskih šol z slovenskim in dve ljudski šoli z italijansko-slovenskim učnim jezikom, skupno z 30. šolskimi razredi. Vse te šole so v takozvanej okolici mesta in zaradi tega je bilo in je delovanje društva „Edinosti“ in slovenskih očetov naperjeno na to, da se obrača razmerno skrb tudi na notranje mesto.

V tem smislu stavila se je prošnja na občinski svét tržaški, kateri je pa vsled

sklepa dne 10. dec. 1884. preko nje prestopil na dnevni red.

Proti temu rekuriralo je društvo „Edinost“ na c. kr. namestništvo kot dež. šolsko oblast v Trstu, ter zahtevalo, da se osnuje v notranjem mestu Trstu dve novi ljudski šoli z slovenskim naučnim jezikom. Odloka namestništva stigla je dne 5. julija 1887, ter je z isto ulogo odbilo posebno z razloga, da po propisih za osnovitev šol v notranjem mestu Trstu ni potreba zahtevane šole.

Proti tej namestništvenej odloki ušlo je društvo „Edinost“ rekurz na ministerstvo. Poročilo namestništva o tej stiglo je 22. novembra 1887 naučnemu ministerstvu.

Razpravljalo in sklepalo se je tamo o tej zadevi v seji. Rešitev pa se je moglo odposlati še-le 3. maja 1888. tržaškemu namestništvu, ker se je prej razpravljalo z c. kr. min. notranjih poslov. S to rešitvijo bil je rekurz odbit ter je bilo rečeno, da društvo „Edinost“ nima pravice rekurirati v lastnem imenu o tej šolski zadevi in ni dokazalo v rekurzu izjavljeno trditev, da je k temu pooblaščen po slovenskih očetih, kateri bi imeli pravico staviti priziv. Ob enem izdalo je ministerstvo potrebne naredbre, kako se ima nadalje postopati ob osnovanji ljudskih šol v Trstu, kjer ni delujoči krog v šolsko-oblastvenih zadevah mestni svét, marveč magistrat.

Na drugo vprašanje interpelacije častim se odgovarjati, da more naučno ministerstvo izdati ukaz za osnovanje javnih ljudskih šol z slovenskim učnim jezikom v notranjem mestu Trstu po obstoječih kompetencah le potom odloke, vsled zahtevanja po legitimovanji strani in ako se je zadovoljilo zakonskim pogojem.

Ako stigneta tako zahtevanja postavim potem po instancijah ministerstvu, isto izvestno ne bode opustilo preiskovati, v koliko je osnovano, in zatem odločiti po zakonu.

Imam še dodati, da je društvo „Edinost“ ušlo proti tej ministerskej odloki na c. kr. upravno sodišče pritožbo, katera je stigla dne 12. oktobra t. l. naučnemu ministerstvu, da nanjo odgovori.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor isterski.

(VIII. seja 5 oktobra).

Vlado zastopa namestn. konceptist dr. Laharnar, ker je namestnik svétnik Ellusheg obolel.

Prečita se protokol VII. seje.

Jenko čita slovensko interpelacijo na vlado v zadevi skrajno strogega postopanja gozdnih organov v Podgradu in gornje Istri sploh. (To interpelacijo objavimo v kratkem Op. Ured.)

Predsednik izjavi, da bode s to interpelacijo tako postopal, kakor s prejšnjimi.

Dr. Laginja slavi interpelacijo na dež. odbor v hrvatskem jeziku (in potem prečita nje italijanski prevod, da se ne bodo izgovarjali, da jo niso razumeli) v zadevi neke svote, katero deželni deželni odbor v nasprotju z svojim odlokom baš zdaj neče izplačevati, ko so volitve pred durmi.

Dr. Petris obljubi odgovor.

Predsednik na to omenja, da se je v zadnji seji pomotil, trdivši, da je biskup Flapp dobil dnevni red seje.

Dr. Gambini polemizuje proti dr. Laginji, ker da je ta hotel v zadnji seji sumničiti dež. odbor.

Dr. Campitelli mu pritkava in ne more se vzdržati, da ne bi po svoji navdi zopet omenjal agitacije od zunaj (Oho! na levici, Spinčić in dr. Volarić: Italija!)

Dr. Laginja odgovarja Gambiniju stvarno.

Predsednik naznani, da so došli nekateri protesti proti delitvi občin in pride se na dnevni red.

1. Resolucija predložena po šolskem odboru kot odgovor na letno poročilo dež. šolskega nadzornika. Poroč. dr. Constantini.

Spinčić govori zelo obširno v ital. jeziku, kako bi se imelo šolstvo urediti. Naštevja po okrajih posamezne kraje, kjer ali ni šole, ali je za Hrvate italijanska. Govornika poslanci večine in predsednik večkrat pretirgavajo. Posebno razjarjeni so, ko se približuje morju in Poreču: Tar, Fontane itd. Ko izreče, da bi se po njihovih nazorih, ki hočejo povsod za par Italijanov paralelke, moralo tudi v Poreči

ustrojiti hrvatske paralelke, skoči Poreški župan Sbišà po konci in protestuje. Gale-rija sika. Spinčić predlaže svojo resolucijo, katero prečita najprej v hrvatskem jeziku. (Velik nemir na galeriji).

Slavni predlagatelj konca debate De-franceschi stori svojo dolžnost.

Upisani so še: dr. Volarić, dr. Campitelli in dr. Gambini.

Predsednik pozove jih, naj si izberejo generalnega govornika.

Dr. Volarić protestuje, ker se mu hoče na ta način zabraniti govoriti. On bi govoril proti, a ostala dva za resolucijo šolskega odbora. Videč, da je brez koristi upirati se takej brezobzirnosti, odpove se besedi.

Govoril je dr. Gambini in vršila se je še mala prepirka mej njim in Spinčićem. Po zadnjih opazkah poročevalca bila je resolucija šolskega odbora z veliko večino vsprejeta, Spinčićeva je bila odklonjena 2. 3. Preko dveh prošenj preide se na dnevni red.

4. Flegov v hrvatskem jeziku dobro utemeljuje svoj predlog, naj bi zbor priporočil vladi, da velikanske zaostanke na davkih v Buzešćini razdeli v 20 letne obroke.

Predlog podpira Spinčić v italijanskem jeziku. Govoré tudi dr. Amoroso in dr. Laginja in se Flegov predlog ednoglasno vsprejme.

5. Dr. Campitelli utemeljuje svoj predlog glede povzdige trgovinske mornarnice. — Dr. Volarić podpre ga hrvatskim govorom. — Jednoglasno vsprejet.

6. Odobri se sklepni račun agrarnega zaklada za 1887.

7. Jednoglasno in brez debate vsprejme se predlog finančnega odbora (poročevalec dr. Venier), da se Buzetskemu sodnijskemu okraju od predplačil danih za zidanje cest odpiše 23.000 gl. in se seja sklene.

Deželni zbor kranjski.

VII. seja dne 29. septembra 1888.

(Dalje).

Prof. Šuklje pravi, da bode dodal le par skromnih besed v podporo zaslišanih nasvetov. Ko je stavil on svoj samostalni predlog ob uravnavi reke Krke, od takrat niso se razmere prearedile v tej zadevi. Letos posebno, ko je bilo veliko dežja, narastlo je preplavljeno ozemlje po celo uro na široko. Kostanjevčani so si uže še pomagali, ker so živino spravili na višje kraje, a prebivalci v sredini preplavljenega ozemlja stanujoči, v vaseh Drama, Vršja Vas, morajo svoja posestva puščati dneve in dneve v vodi, kar je velika škoda za poljedelski stan. Pomisliti pa je, da trtna uš nikjer ni toliko pokončavala, kot v Kostanjevskem okraju. Tam so vsi vinogradi uničeni po trtni uši in vinograd, prej vreden 1000 gl., je zdaj vreden komaj 50 gl. In vender so živeli kmetovalci v tem okraju skoro jedino le o tem, kar je vrgele vinograd. Velika, neizmerna škoda bi zatorej bila, če bi še nadalje dopuščali, da bi debela črna prst tega kraja se še nadalje uničevala po povodnjih Krke. Pač ni izven posušenja Ljubljanskega barja tako važnega melioracijskega vprašanja rešiti, ko ravno uravnava reke Krke. Od leta 1874. pa se to vprašanje razpravlja le bolj akademično; danes jedenkrat nastopila se je praktična pot. Preiskave je treba, ali bodo troški v pravem razmerju z dohodki; temeljite morale bodo biti tudi preiskave, ali se bode reka Krka dala uravnati tako, da bode plovna, da bi se les, komprimirano seno itd. laglje spravljalo naprej, kot doslej. Obžalovati je, da se vlada tako malo briga za uravnavo reke Krke in prepušča vse troške le dež. zakladu. Saj bi imela svoj interes pri Kostanjevski graščini. Koliko bi donasal Krakovski gozd več vsakemu zakladu, korist iz melioracije pa bi bila tudi to, da bi zemljišćni davek narastel, po plovnosti reke Krke pa bi tudi država imela dobiček, ker bi se pridobilo novo obćilo. Konečno priporočà nasvete finančnega odseka, kateri se tudi odobre.

Dr. Papež poročà ob osuševalnih delih v Raćenski dolini in predlaga, da se dež. odbor pooblašćuje, da sme jedino le za ona dela, katera so neobhodno potrebna in neodloživna za osuševanje doline Raćenske uporabiti primeren znesek od svote, katera bode za hidrotehnična dela določena v proračunu dež. zaklada za l. 1889. Nasvetu zbor pritrdi.

Poslanec Hren poročà za upravni odsek o prošnji občine Loški potok za izločitev iz Ribniškega sodnega okraja in združenje z Ložkim sodnim okrajem. Poročevalec pravi, naj se prošnja, ker ni dovoljno utemeljena, izroči deželnemu odboru v nadaljno preiskavo, čemur Dežman ugovarja in nasvetuje, da se prošnja takoj odkloni, kar tudi obvelja.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Pred kratkem je bil objavljen vladni načrt novega vojaškega zakona, kateri bode kmalo predložen državnemu zboru v potrjenje. Novi zakon, kakor ga predlaga vlada, je v marsičem spremenjen in ostrejši od sedanjega. Po novem zakonu prične vojaška dolžnost s 1. januarjem tistega leta, v katerem izpolni mladenič 21. leto. Dejanska služba trajala bode tudi po novi postavi pri stalni vojski tri leta, pri mornarici štiri leta; potem bodo dotičniki prestavljeni v rezervo. Oni, ki bodo potrjeni v nadomestno rezervo, imajo se v osmih tednih vojaški izvežbati ter bodo klicani k rednim orožnim vajam, katerih bode v vsem tri, ter traja vsaka po štiri tedne. Tri najmlajše letnike nadomestnih rezervistov pa pokliče cesar lahko tudi v mirnem času v realno aktivno službo, kadar bodo okolnosti take ter se mu bode zdelo to potrebno. Vsako leto ima se potrditi na rednem naboru v celej državi 103.100 mož, od katerih spada na našo državno polovico vsako leto 60.389 novincev za stalno vojsko in mornarico in 10.000 mož za domobranstvo naših dežel, izvemši Tirolsko. Enoletni dobrovoljci imajo služiti načeloma ob svojih troških; oni ki hočejo služiti pri konjkih, morajo si vzdrževati tudi svojega konja. Na državne troške služiti lahko oni, ki je z dobrim uspehom zvršil srednje šole ter dokazal, da se sam ne more vzdrževati. Enoletnik more biti samo oni, ki je zvršil kako srednjo ali tej enako šolo, ali pa z dobrim vspehom prebil poseben izpit pred v to svrhu sestavljeno mešano komisijo. Konec leta ima se vsak dobrovoljec podvreči častniškem izpitu. Ako ga ne prebije z dovoljnim uspehom, mora služiti še eno leto. Drugo leto lahko zahaja v šolo za dobrovoljce, ako mu to predstojniki dovole ter koncem drugega leta sme ponavljati izpit. Po dosluženem drugem letu preme-stijo vsacega dobrovoljca, ne glede na uspeh častniškega izpita, v rezervo. Enoletniki imajo tiste leto posvetiti popolnoma in izključljivo vojaški službi čer jim ne bode, kakor se zdi, dovoljeno upisati se na vseučilišće. S to prearedbo so pogoji za enoletnike zelo poostreni ter bodo te premene prav hudo zadele dotične mladeniče. — Podučitelje in učitelje, ki so bili na splošnem naboru potrjeni, ima se, ako za to prošijo, premestiti v rezervo ter poklicati k orožnim vajam v dobah, kadar vsled tega pouk ne trpi. Za učiteljske pripravnike, za kandidate duhovskega stanu, za edine sinove premožnih ali za delo in gospodarstvo uže prestarih in nezmožnih roditeljev, so tudi neke olajševalne izjeme, kakor so v sedanjej vojaškej postavi. Sploh pa je novi zakon, ki bode v kratkem predložen zbornici, mnogo ostrejši od dosedanjega ter bode tudi glede novincev naložil našim deželam večji krvni davek. V pojasnilih, katera podaje vlada k temu zakonskemu načrtu, pravi, da vse vlade teže vojske pomnožiti in popolniti ter dokazuje, da so druge države v zadnjih 15 letih svoje vojske podvojile, tako, da je Avstrija v tem oziru zaostala skoro za vsemi. Glede na vse to, bila je tudi naša vlada prisiljena premeniti v tem smislu vojaški zakon ter mora težiti za tem, da svojo vojsko povzdigne v vsakem oziru na ono stopinjo, na katerej so vojske sosednih nam držav. Po novem zakonu pomnožili se bodo uže tako in tako veliki troški za vojsko v tolikoj meri, da izginejo za vselej iz naših proračunov preostanki, s katerimi se letos ponaša finančni naš minister. Da se ta zakon uvede v življenje, treba, da je v državnem zboru sprejet z večino dveh tretjin. Opozicijonalni listi pravijo, da se je levica vedno zmatrala za državno stranko, ter da bode tudi v tem slučaju ravnala in glasovala kot taka, v prilog državi, ne pričakuječ od vlade nobene zahvale zato.

V torek je pričela debata o zakonu, ki ima svrho ustanoviti posebna posestva srednje velikosti. S to postavo se ima povečati tudi samouprava deželnih zborov, zato zanima poslance tako, da je upisanih 25 govornikov, ki se hočejo udeležiti debate. Levičarji predlagajo, da se premene nekateri §§ tega zakonskega načrta.

Kakor javljajo socialistična glasila, bode koncem tega leta socialistiški shod na Dunaji, katerega se imajo udeležiti vse njih stranke. Shod ima biti javen ter so v to svrhu storjeni uže vsi koraki. Svrha shodu je, zediniti vse socialistične stranke.

Vnanje dežele.

Ruska carska obitelj je dospela v Gaćino. Vsi evropski vladarji in predsednik francoske republike so čestitali carju

na rešitvi iz nevarnosti, v kateri je bil. Ko je dospel carski vlak v Moskvo, bil je po silnej množici naroda, ki je prihital na kolodvor, burno in preradostno pozdravljen. Car je bil vidno ganen, videč pozdravljajoči ga narod. Ranjene iz carjevega spremstva premestili so v moskovske bolnice, kjer je je car obiskal. K odhodu prispela je tudi silna množica, ki je veselo pozdravljala odhajajočo carsko obitelj.

V Belem gradu so se uže sešli člani komisije za revizijo ustave. Kralj je imenoval tri pododbore, katerim je poveril glavno delo. Zborovali bodo v mestni dvorani, predsedoval jim bode véasih kralj sam, véasih pa dotični predsedniki. Seje celega odbora bodo vedno v kraljevi palači. Skleneno je sestaviti docela novo ustavo, mesto dosedanjo pregledati in popraviti.

Bolgarska vlada se pogaja z neko firmo v Frankobrodu za posojilo 6 milijonov frankov po kurzu 82½ in na 6 od sto. Minister Načević trobi okrog, da je dunajska Ländlerbanka ponudila bolgarski vladi 25 milijonov frankov pod jako ugodnimi pogoji. Gospodje vlastodržci bolgarski spravijo še počasi Bolgarsko v tako denarno pogubo, kakor je pokopal Garašanin Srbijo.

Konservativna večina rumunske zbornice pridrži program Rossetti-Carponega ministerstva ter ne premeni ni notranje ni vnanje politike. Ministerstvo je trdno ter ni pričakovati premen v kabinetu.

O izidu volitev v pruski deželni zbor ni še natančnih vesti. Nobena stranka ne more še jasno povedati, koliko mandatov je pridobila ali zgubila. — V nemških državah ni vse tako lepo v redu, kakor bi se spodobilo zemlji uradnosti in božjega strahu. Nek monakovsk list je prinesel nedavno članek, v katerem je bilo popisano zlo gospodarstvo na Stuttgartschem dvoru. Tam baje vlada samo strijčevstvo. Kralj sam neki zameta denar tujeem in pritepenim prilizovalcem. Ta članek je vzbudil veliko pozornost; sklenilo se je sicer postopati proti listu, a škandal je vender le odkrit in ga ne more odstraniti tudi ministerska kriza, ki je na to navstala.

Francoske poslanske zbornice odbor za revizijo ustave je z večino odločil, da treba izvesti revizijo. Pišejo, da se Leon Say odločno postavi proti Floquetu in njegovemu predlogu. Ako se vsi „mirni“ življi zbornice zedinejo, bode baje tudi v zbornici zavržen ta predlog. Sicer pa želi predsednik Carnot, da bi to vprašanje prišlo še le po svetovni razstavi na dnevni red ter je mogoče, da bode odnešeno za eno leto.

Na obrežji Zanzibarskem baje se boj proti tamošnjim domoročcem, ki trgujejo z sužnji ter so se uprli Nemcem. Angleški listi protestujejo proti zvezi Anglije in Nemčije v to svrhu ter zahtevajo, naj angleška vlada sama pošlje ekspedicijo v Zanzibar.

DOPISI.

Senožeče, 31. oktobra. Draga „Edinost“ sprejmi par vrst iz našega prijeznega trga, za katerega lepoto skrbe naši dobrodelniki g. Dejak i Garzaroli.

Na 24. oktobra imeli smo po dolgem protestu volitev novega župana, pod vodstvom najstarejšega svetovalca. Prisotni so bili naslednji starešine: Karol Demšar, Fran pl. Garzaroli, J. Pianc, J. Meden, A. Jež, J. Brajdič, M. Koritnik. V sredo popoldne se zbere napominano svetovalstvo v volilni sobi, ter po kratkem posvetovanju ob 5 uri proglašajo za izvoljenega še za tri leta sedanjega župana Karola Demšarja in za podžupana Frana pl. Garzarolija; nato zaorijo navzoči: „Živio Demšar!“ Na starem gradu pa i pred cerkvijo začnejo pokati možnarji v slavo novoizvoljenemu. Ta dva moža sta na pravem mestu, in nadejamo se, da bodeta vestno vodila našo občino, ter skrbela za blaginjo celej srenji.

Zvečer je bila v Mušičevj gostilni mala zabava, pri kateri so bili odličnjaki navzoči. Vršile so se napitnice in zdravice na novega župana in njegovo uspešno delovanje, dokler se nismo prav zadovoljni in veseli razšli.

Iz Kopra meseca oktobra. V koperskem okraju je letos Bog blagoslovil delo in trud tužnim kmetom; posebno trta je obilno obrodila. Umni in pametni kmetje koperskega okraja bodo si letos mnoge rane zacelili, ker imajo polne kleti dobrega in zdravega vina. Njim ne bode težko prodati svoje vino in dobiti si lepega denarja.

Ali na mojo preveliko žalost moram opomniti, da so mnogi kmetje prodali svoje grozdje po nizki ceni, mesto da so si vino doma napravili. — Nekoliko dni bilo je na Brolu, na glavnem trgu v Koprju, na stotine vozov grozdja iz Kopersčine, Motovunščine, iz Opertlja, iz Krasiv itd. a kupcev je bilo razmerno premalo. — Človeka je srce bolelo, videč, kako so tužni kmetje prodavali svoje grozdje skoraj po nič, namreč koji dan od štiri do dva in pol soldov kilo dobrega grozdja, a refosko od pet do sedem soldov kilo. Letos je davalo kilo in pol grozdja po liter vina, potem od tri do pet goldinarjev hektoliter dobrega vina!! — Ni li to žalostno, da tužni vinorejec daje svoj trud in muko po tako sramotno nizki ceni? Če si prašal kmeta, zakaj da ne dela rajše vino doma, in si ga pozneje proda, večinoma bi ti odgovoril: Nimam sodov, nimam bačev, velika mi je potreba denarja. Jaz se čudim tim lahkoumnim kmetom. — Vsaki kmet ima voč ali manj gozda, pa zakaj si nebi posekal nekoliko hrastov, ali kakšno staro murvo ali črešnje, katera noče roditi, in si dal razpiliti in napraviti potrebnih sodov in bačev? To se ve da dosta stoji, ali jedenkrat potroši za celo svoje življenje. — Slovenski kmetje sploh niso dovolj previdni, niti praktični, ali tu bi jih morali podučiti gg. duhovniki in ljudski učitelji. Njihova je sveta dolžnost, da po mogočnosti popoblišajo tudi materialno stanje tužnega in zapuščenega kmeta. Jaz mislim, da ni zadosti, ako gg. duhovniki uče uboge kmete samo moliti kronico v cerkvi in ljudski učitelji, da uče samo otroke mehanično brati in prepisovati iz berila, nego bilo bi dobro, da se podučijo starše umno in racionalno v kmetijstvu in o gospodarstvu.

Lahkoumni kmet natrga voz grozdja, gré v mesto z njim, da ga prodaja, ne da bi se poprašal, jeli bode mogoče prodati je in po kaki ceni. Nekateri je na pol smaste in sod ne pokrijejo. Na poti ga ulovi dež; pride v mesto, dež še pada kakor iz kabla, in grozdje se v vodi kisa, potem se ve da mu je neče nikdor kupiti. Po noči ali pa drugi ali tretji dan proda je po nič. Če so ravno nekateri kmetje prisiljeni prodati svoje grozdje, naj se poprej obvestijo za ceno in da li je tujih kupcev, ker ne daj Bog nobenemu slovenskemu kmetu, da pade v roke nekaterim koperskim oderuhom.

Jaz sem svojim očesom vidil jokati se kmeta na trgu v Koprju in tožiti se: tri dni sem zgubil dopeljati voz grozdja v Koper, in moram še plačati štiri goldinarje na dan za vožnjo, in če ga po tej ceni dam, moram še dva gold. dodati vozaču!! To je grozno! Tudi drugi žalostni slučaj: Kmet iz Motovunščine najme voz in vole, dopelja grozdje v Koper, tu ostane dva dni in dve noči po velikem dežju, grozdje ne more za nijedno ceno prodati; vozač ni hotel mu peljati grozdje nazaj, če mu poprej ne plača. On mu obeča polovico grozdja za vožnjo. Gospodar voza pristane težkom mukou na to. Tretji dan vrnila sta se z grozdem domu. Ko sta prišla na pol pota, vozač reče: jaz ga ne peljem dalje, ker mi se ne izplati za polovico grozdja. Tužen gospodar grozdja mu na to jezno odgovori: vzemi si vsega in pojdi domu! Brez grozdja, brez denarja, truden, moker in lačen, da so ga komaj noge nosile. — To je lastorečno, žali Bog! Pak treba viditi, koliko tuge in žalosti morajo pretrpeti slovenski kmetje na koperskem trgu. To je neverjetno ali je resnično. Tam mora plačati večkrat i sensala, pezo magistratu in za voz; nekateri oderuhi gledajo neumnega kmeta prevariti na vagi, če važe v kleti in na računu; koperska mularija otimlje in krađe grozdje raz voz, tako kmetu ni mogoče večkrat ni svoje blago obraniti od tih krnjelskih gladihov. Tako se godi tužnemu slovenskemu kmetu, če pride v mesto na trg s svojimi poljedelskimi pridelki.

Domače vesti.

Plemenit dar. Poznata češka domorodka, blagorodna gospa Marija Pavla Neureutherova poslala je podružnici sv. Cirila in Metoda v Trstu for. 50. Plemenitej darovateljici izrekamo s tem v imenu naše podružnice iskreno zahvalo ter preporečamo ta prelep vzgled vznešenega domoljubja našim bogatim rodoljubom v posnemanje!

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabralo se je v nedeljo 4. t. m. na Proseku v veseli družbi gl. 5.11.

Razpis. S tem oglasom se razpisuje za začetek šolskega leta 1888-89 dve usta-

novi (štipendija) za 160 gl. (sto in šestdeset) na leto, kateri je ustanovila blaga gospa Cecilja Vassal iz Pariza listom, podpisanim 24. avgusta 1881. leta. Pravico uživati te ustanovi imajo najprvo siromašni, bistroumni in zdravi dijaci latinskih šol, sinovi slovenskih, katoliških, poštenih zakonskih roditeljev, ki so se rodili v rojanskim župniji v tržaški okolici in tudi tam prebivajo, in kateri so se namenili s privoljenjem svojih roditeljev ali njih namestnikov stopiti v duhovski stan in služiti v vinogradu gospodovem v tržaško-koperske škofiji.

Za Rojanci so k uživanju tih ustanov poklicani slovenski mladenči latinskih šol in zgorej rečenih lastnosti po vrsti teh-le duhovnij tržaške okolice, namreč: iz Verdolja (sv. Ivan), Opčine, Proseka, sv. Križa, Škednja, sv. Jerneja (Barkovlj), Bazovice, Ketnara, Kontovela, Trebiča. Za temi Slovenci iz katere koli si bodi župnije tržaško-koperske škofije, na zadnje Slovani sploh v tej škofiji bivajoči in potem mladenči rojeni v mestu Trstu. Pri vseh pa se umeje, da morajo biti zakonski sinovi poštenih roditeljev, zdravi, bistroumni in voljni se posvetiti duhovskemu stanu.

Tržaški-koperski škof te ustanovi podeljuje, župnik rojanski pa dotični predlog stavlja.

Pri podeljevanju se ima dati prednost dijakom, ki se učijo na c. kr. gimnazijih: tržaškem, pazinskem, gorškem in ljubljanskem.

Ustanova se zamore uživati od prve latinske šole naprej, zgubi pa se vsled slabega vedenja v enem šolskem polletju, kakor tudi, ako dijak v dveh šolskih polletjih zadrugoma v naučenih predmetih nima vsaj prvega reda.

Po dovršenih latinskih šolah nima učenec več pravice uživati ta ustanov. Le prav ubogi dijak, ki se odlikuje z lepim vedenjem, pobožnostjo in marljivostjo, ako stopi v bogoslovsko semenišče, more še uživati eno tretjino ustanova, dve ostali tretini pa se razpišejo in dajo drugemu sposobnemu dijaku, ki s tem dobi tudi pravico do one tretjine, ki jo uživa bogoslovec, kakor hitro ta bogoslovje dovrši ali pa semenišče zapusti.

Po izročeni volji ustanoviteljice, mladenič, ki uživa ustanov Cecilje Vassalke, mora stopiti v to semenišče in znesek ustanova spada v blagajno tega zavoda.

Prošnje za ta ustanov naj se predložijo škofijskemu ordinarijatu v Trstu do 30. novembra t. l.

Prošnjam naj se priloži: krstnica, spričevalo zdravnika, dokaz siromaštva in pa svedočbe dveh zadnjih poluletih šolskih tečajev. Ustanova se plačuje vsako šolsko polletje.

Občinski svet tržaški ima danes ob 7. uri zvečer javno sejo.

Vabilo. „Prva vrdelska pobožna družba pokopališč“ vabi vse svoje častite ude v sredo dne 21. novembra 1888, točno ob 7½ uri k sv. maši v svojej fari, potem pa ob 9. uri predpoludne na občini zbor v krémo g. Kunfermanna, imenovano „Alla Stella“ h. št. 137. — Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika in poročilo o letnem delovanju družbe. 2. Tajnik prebere račun leta 1887. 3. Govor pregledovalca računov. 4. Poročilo denarničarja o letnem delovanju. 5. Predrugachenje nekaterih točk družtvenih pravil. 6. Posamezni predlogi. 7. Volitev novega odbora

V spomin 40letnice vladanja Nj. Veličanstva nabral je dotični odbor v Barkovljah za deco, obiskujočo slovensko šolo v Barkovljah nastopne svote: Anton Pogorelec 10 gl., prof. Friderik Marenzi 10 gl., Černe 5 gl., Ivan Nabergoj 3 gl., Jakob Ferluga 3 gl., Jakob Thaller 3 gl., Ivan M. Klun 2 gl., Jožef Turk 2 gl., Fran dr. Mandič 2 gl., Andrej Černe 2 gl., Valentin Ralza 2 gl., Ivan M. Ferluga 2 gl., L. Gombač 2 gl., M. V. Schivitz 1 gl., Juraj Sušmelj 1 gl., Anton Truden 1 gl., E. Mreule 1 gl., Anton Kraicar 1 gl., Jožef Stare 1 gl., Jožef Danec, I. M. S., J. Zulian, Jakob Albrecht, Jak. Silič po 50 kr., J. Novak 30 kr. — V zadnjem številki izkazanih 117 gl.; skupaj gl. 173-80. (Dalje prib.)

Znani slovenski rodoljub gosp. Josip Gorup je zagotovil ljubljanskemu Sokolu 30.000 gl. za zidanje družtvene telovadnice.

Vabilo k slavnostni veselici, katero priredi Prvaška „Čitalnica“, Podružnica sv. Cirila in Metoda in županstvo, prigodom 40letnega vladanja Nj. c. kr. ap. Vel. cesarja Frana Josipa I. dne 11. nov. 1888. Vspored: 1. Predvečer streljanje s topiči, pritrkovanje, kresovi, bengalični ognji in budnica z godbo po razsvitljenej občini in župnijski dvorec, kjer zavrta godba himno. 2. Zjutraj budnica z godbo po občini.

3. Ob 10. uri slovesna sv. maša z asistencio in propovedjo, katere se udeležijo gori omenjeni in corpore. Družtva se zberejo ob 9 in pol uri v čitalnici, od koder odidejo z godbo in čitalniško trobojnico v cerkev. 4. Banket v gostilni V. Gregoriča ob 12 in pol uri. Couvert 60 nč. brez vina. Kedor se udeleži banketa, blagovoli naj naznaniti dotičnemu gostilničarju pravčasno. 5. Blagoslov ob 3 uri popoldne. 6. Slavnostna veselica ob 4. uri zvečer. 7. Odihlej — Večerja ad libitum. 8. Ples Ustopnina k besedi 20 nč. Sedež 10 nč. K plesu 1 gold. K obilni udeležbi vabi uljudno slavnostni ODBOR.

Konfiskacija. Št. 252 „Sl. N.“ zaplenilo je ces. kr. državno pravdnistvo zaradi uvodnega članka „Revizija ustave v Srbiji“.

Novi odvetniki. V zapisnik tržaških odvetnikov unesla je tržaška odvetniška zbornica dra. Edvarda Gasserja in dra. Josipa Luzzatto. Oba otvorita svoji pisarni v Trstu.

Razpis službe občinskega zdravnika. V združenih občinah Buzet-Roč razpisana je služba občinskega zdravnika. Plača 1000 gl., potni troški 200. — Prošnje do 31. decembra t. l. obč. načelnistvu v Buzetu.

Slovenski pravnik št. 11. prinaša sledečo vsebino: 1. Sprememba v pravosodnem ministerstvu. 2. Iz zapiskov praktičnega pravnika IV., V. VI. 3. Pravosodje. 4. Pravniška kronika. 5. Drobne vesti.

Vrtec št. 11. prinaša sledečo vsebino: 1. Bolnemu bratu. 2. Učenec — mučenec. 3. Mala Samaritanka. 4. Basni. 5. Otročje pesence. 6. Vseh mrtvih dan. 7. Iz otročjih let. 8. Hvaležni sinovi. 9. Listje in evetje.

Železnična postaja v Ricmanjih. V nedeljo 11. t. m. odpre se slovesno postaja v Ricmanjih pri sv. Jožefu. Vlak odrine iz Trsta ob 2½ uri popoldne in prispe ob 3. uri v Ricmanje. O tej priliki slavi se tudi spomin 40letnice vladanja Njeg. Velič. cesarja. Na večer bode razsvetljava. Postaja in vas bode slovesno okrašena. Nadejajo se mnogo občinstva, kajti znano je, da se dobi v Ricmanjih prve vrste sloveče „Bržanke“.

Nezgode. Delalec Anton Kloj, stanujoč na Greti h. št. 27, padel je na ulici tako silovito, da si je skoraj razbil glavo. Težko ranjen prišel je sam v bolnico, kjer je moral ostati. — 74letna Tereza Vodopivec, stanujoča v ulici S. Silvestra, h. št. 2, padla je raz postelj ter si zlomila desno nogo. Starka je uže dlje časa bolna. Domačini so ji prihitali v pomoč ter jo odnesli v bolnico.

Policijsko. Tukajšnja policija prišla je na sled ponarejalcem grškega papirnatega denarja. Zaprla je tri trgovce, grške podanike, kateri so občevali doslej z najodličnejšimi krogi grške kolonije v Trstu in sicer: Th. Gyfiakisa, Konst. Damasa in Ivana Polychronopolosa. — Kočijaž Andrej Čok iz Lokve sprl se je po noči na cesti proti Kolonji z kočijažem Jakopom T. — Andreja je zadel težak kamen na glavo ter mu provzročil izdatno rano. Moral je v bolnico; hudomušnega Jakopa so pa spravili pod ključ.

Sodnijsko. 30letnega težaka Petra Fragiaco iz Pirana obsodilo je tržaško dež. sodišče zaradi javnega nasilstva na 6mesečni zapot. — Trgovec Ivan Strupel iz Voloskega dobil je 3 mesece zaporu zaradi vskratjenja svojih verovnikov.

Listnica uredništva.

Prosimo gg. dopisnike nekoliko potrpljenja. Imamo obilno gradiva, zatorej na moremo vsim gg. naenkrat ustrediti.

Nova gostilna.

Lastnica bivše gostilne „Alla Fenice“ odprla je

PIVARNO

v ulica Carintia

nasproti kavarni „All'Adriatico“,

„Alla Posta“

Toči izvrstno pivo Steinfeld
Marija Kadunc

Gorsko maslo, 1 kg. 85 kr.

„ „ „ 5 „ franko 4 f. 25 kr.

Namizno „ 1 „ 95 „

Ovčji sir „ 1 „ 60 „

„ „ 5 „ franko 3 f. 10 „

Radgorski sir od piva 50 kom. 90 „

Pošilja po poštarskem povzetju trgovina

F. R. HEGRAT

Frenštát pod Radhoštem Moravska.

Dva krojaška pomočnika

dobita trajno delo z dobrimi pogoji.
— Kje? — pove uredništvo tega lista.

Riunione Adriatica di Sicurtà

v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah
Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883
Glavnica društva gld. 3.300.000—
Rezervni fond od dobičkov 536.622 02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje 150.000—
Rezervni fond za podjete na premikanja vrednostnih efektov 161.500—
Premijna rezerva vseh oddelkov 7.342.780 36
Rezerva za škode 267.601—

V portfelju:

Premije, ki se imajo potirati v prihodnjih letih 16.954.118 57
Skupni znesek vseh škod plačanih od l. 1888 do 1883 gld. 114.949.847 05
Urad ravnateljstva. 25—2
Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši)

Agenti,

ki se hočejo baviti z prodajanjem postavno izdanih državnih in premijnih srečk, sprejme v službovanje neka inozemska banka proti visoki proviziji, odnosno proti stalnej plači. Prednost imajo agenti, ki delajo za ogerske banke.

Ponudbe sprejma: „Comptoir der Brüner Bankbeamten, Brünn, Wanderstrasse Nr. 4, II. St.“

Oglas.

V ulici Acquedotto šte. 4 odpre se nova trgovina z svežim sadjem, zelenjavo, Marijinem cvetjem, ribami za akvarije, konservami za hrano, kitajskim čajem, angleškimi biskoti, pravim jamajskim rumom in južnim vočjem po jako nizkih cenah ter se ob enem jamči za pristnost blaga. — Na vslogo p. n. občinstva je poseben težak, ki dostavlja nakupljene stvari na stanovanje.

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od od 50 sold do vsacega zruška vsak dan v tednu razen praznikov, in to od 9—12 ure opoldne. Obrednih pa od 10—11 ure zjutraj. Obresti na knjižice. 4 1/2 %
Plačuje vsak dan od 9—12 ure opoldne. Zneske od 50 gld. precej, od 50—100 je treba 1 dan odpovedati, 100—1000 3 dni in čez 1000 pa 5 dni poprej.
Eskomptuje menjice domicilirane na tržaskem trgu po 4 1/2 %
Posojuje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 gld. po 5 %
višje zneske v tekočem računu po 4 1/2 %
Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.
TRST, 1. oktobra 1887. 2—24

SUKNO
razpošilja za gotov denar ali po pošt. povzetju po zelo nizkih cenah in sicer
samo dobre vrste:
3-10 m, cela obleka, samo f. 3.50
3-10 m, boljše, 4.90
3-10 m, fino 8.—
3-10 m, površna suknja 10.—
2-10 m, črna sal. obleka 10.—
Kar ni komu všeč, se lahko vrne Uzorec franko. — Naslov: Tschafarikslager
FRIEDRICH BRUNNER
Na drobno. — Brunn. Na debelo. — Op. Uzorec za gospode krojake nefrankovani.

Assicurazioni generali.

v Trstu

(društvo, ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnlo svoje delovanje na vse vrste zavarovanja, posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje stekla — zavarovanje proti toči — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.
Društvena glavnica in rezerva dne 31. decembra 1887 f. 36.120.176 53
Premije za poterjati v naslednjih letih f. 22.766.106 95
Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1887. f. 105.482.651 33
Plačana povračila:
a) v letu 1887. f. 10.099.647—
b) od začetka društva do 31. decembra 1887. f. 297.379.502 20
Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanje in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobje v Trstu u uradu društva: Via della Stazione v lastne palači. 8—24

FILIJALKA V TRSTU

e. kr. priv. avstr.

KREDITN. ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/4 % 30-dnevni odkaz 2 1/2 %
8- " " " " 3-mesečni " 2 1/4 %
30- " " " " 6- " " " " 2 1/2 %
Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nabajajo v okrogu pripozna se nov obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2 1/2 % na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermandstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1 1/2 % provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 48—16

Ustanovljeno 1747.

C. kr. dvorni zvonar

Albert Samassa

fabrikant strojev i gasilnega orodja v Ljubljani.

Ubrani zvonovi z upravo.

Vse vrste gasilnice, izvrstne sestave za občine, za gasilna društva v mestih in na kmetih. Hidrofori, vojovi za vodo, izvrstne škropilnice, kakor drugo orodje in pripomočki zoper požare. 12-1

Cerkvene svečnice in druge priprave iz bronza. — Sesalke in orodje za vodovode.

Sesalke za vodnjake, za vinske i pivne sode in kadi, za drozganje, gnojnice, podzemeljske namene, ročna in strojna dela. Dalje: kovinsko blago, cevi iz litega i kovanege železa s pritekline, mehovi iz konopnine in gumija itd. po najnižjih cenah. Občine in gasilna društva plačujejo lahko na obroke.

20 svetinj.

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih potrebščin najnovejše oblike namreč: —12—5

Monstranc, kelihov, ciborijev, svetilnic, svečnikov, itd. itd. po najnižji ceni.

Tudi se pri njem stara cerkvena priprava v ognju pozlati, posrebrti in popravi.

Na blagovoljna vprašanja bode radovoljno odgovarjal.

➔ Pošilja vsako blago dobro shranjeno in ➔ poštine prosto.

➔ Staro orodje naj se pošilja v popraviljanje nefrankirano.

Brnsko sukno

pošiljem proti gotovem denarju ali pošt. n. m. povzetju za neverjetno nizko ceno in sicer

samo dobre vrste

3-10 metrov dolgo, na zimsko obleko f. 3.75
3-10 metrov dolgo, na boljše zimsko obleko f. 5.20
3-10 metrov dolgo, na boljše zimsko obleko f. 6.—
2-10 metrov dolgo, na fino zimsko obleko f. 8.—
3-10 metrov dolgo, na fino zimsko obleko f. 10.—
3-10 metrov dolgo, na jako fino zimsko obleko f. 12.—
3-10 metrov dolgo, na najfinjšo zimsko sukno f. 14.—
3-10 metrov dolgo, na najbolj fino zimsko sukno f. 16.—

Najodličnejše

brnsko sukno za suknje

2-10 metrov dolgo, na kompletno zimsko suknjo f. 5.—
2-10 metrov dolgo, na boljše zimsko suknjo f. 5.50
2-10 metrov dolgo, na fino zimsko suknjo f. 6.—
2-10 metrov dolgo, na najfinjšo zimsko suknjo f. 10.—

Štajersko valjano sukno

za lovsko suknjo in menčikov 2-10 metrov f. 5.20

Edina kristijanska tvrdka za razpošiljanje Karol Pechaczek

Brünn, Krautmarkt 13.

— Uzorec zastoj in franko. —

Najboljša in najcenejša angleška

ura v remontoirnej obliki z nihalom!

Unicum sedajnosti!

Samo 4 gld. namesto 15 gl. 10 letna garancija da se kazalo sveti in 2 letna garancija, da ide ura točno.

Ta ura, ki je odlikovana z 9 zlatimi, srebrnimi in mednimi kolonami je v okvirju iz črne pol-zlate kovine po gore stoječem načrtu ter ima patentovano pl. štato stekleno kazalo, katero ima čudovato lastnost, da se v temnej noči samo ob sebi

sveti kakor mesečni žarki.

Razun tega ima budilni zvonček, ki se more staviti na kateri koli čas, 2 broncirana tezala in, ker je cena, vključljivo odprave v lesenih zabojih, stavljena samo na štiri goldinarje, more si vsako to kupiti tako izvrstno, trpežno ura, ki je prava dika vsakemu stanovanju. Pošilja se proti gotov. m. denarju ali proti pošt. povzetju.

Exporthaus „zur Kaiserin Maria Theresia“, Wien.

III. Bezirk, Krieglergasse II. Parterre Thür 5.

Pivovarna „Farrach“ pri Gradcu

Pivo Farrach, katero je uže od davna priljubena pri občinstvu, našo je enak dober vspeh tudi pri našem občinstvu, odkar je vpeljano v Trst.

Izvrstno to pivo se toči v raznih pivarnah in gostilnah; dobi se v steklenicah in iz soda ter se naročuje pri glavnem zastopu pivovarne „Deposito di Birra di Farrach“ v Trstu, Barriera vecchia, n. št. 5, sala d'oro. Telefon št. 275.

Glavni zastopnik Izidor Jelenko v Trstu.

Rajžev skrob (štirka)

tovarne na Reki

(z boletu in brez nje)

zagotovljen, prost vseh tujih snovij, zaradi tega se lahko upotreblja brez strahu v hranilno sredstvo. Kar se tiče kakovosti kakor tudi cene, ne boji se nobene konkurence, o čemer se lahko prepriča vsak, ako kupi z malimi novčali malo škatljico.

Dobiva se v zalogi via Carintia N. 22 v Trsti

in pri Ferd. Cuma, Via Cavana — Peter Grassi, Via Economo 5 — M. Gregorich, Via Riborgo 2 — G. Godnjn, Piazza Barriera — A. Gotting, Via Barriera vecchia 31 — Q. Hellriegel, Via S. te fontane — G. A. Ongaro, Piazza Squero vecchia — A. Maccheri e C., Via Malanton 1 — A. Maldini Via San Sebastiano 1 — V. Millonig, Via Ghiga N. 4 — Antonio Paparotti, Via Sant' Antonio 4 — G. Patrocio, Via Bastione 2 — Tauer e Pirion Via S. adion — A. Sciolis, Via Barriera 3 — G. Sguezi, Via Barriera 17 — E. Tranquillini Prodajalnica — E. Trevisani, Via Acquedotto i Via Caserma — B. Urzilo, Via Acquedotto — V. Visnovich, Via Solitario 21 — A. Zelen, Via della Caserma 1.

Najcenejši izvor za kupovanje za zimsko sezijo in Božič!

J. & S. Kessler v Brnu,

Ferdinandove ulice št. 7 sn.,

razpošiljata po pošt. povzetju:

10 metrov zimskega lodna za ženske oblike, dvojne širokosti	gld. 5.50
10 metrov Vallerie-fanele za ženske oblike, najnovejši uzorec	gld. 4.—
10 metrov kalmuka, t. žke baže, najnovejši uzorec	gld. 2.70.
10 metrov barhanta za obleke, t. žke baže, najnovejši uzorec	gld. 3.—
10 metrov blaga za ponočne suknje, krž. stega, najnovejši uzorec	gld. 2.50
29 vatlov Prostejevskega barhanta, moder in rujav gl. 5 b i 10 rud. č.	gld. 6.—
3-10 metra blaga za moško obleko za zimo I., gld. 5.50 II.	gld. 3.5
2-10 metra blaga za zimske suknje, modnega, I., gld. 10.—, II.	gld. 6.—
2-10 metra blaga za ogrtače, modnega.	gld. 6.—
6. kap iz pliša za gospode in dečke	gld. 1.50
1. zimska posteljna odeja iz Roug., kompostea	gld. —
1. šabraka, 130 cm. dolga, 130 cm. široka, 1.5 žolta gld. 250, II. siva	gld. 1.0
1. Angora-ogrinjalo, za zimo 1/4, I., gld. 6.—, II.	gld. 2.80
1. ženski jopič iz ovčje volne, (Jerssey, vs. b. modne barve I., gl. 3, II.	gld. 1.50
3 krili iz klobučine, bogato tumburirani, rud. č. sivi in rujavi	gld. 3.—
6 parov zimskih nogovic, pl. tenih, v vseh barvah, pr. g. st. II.	gld. 1.50
1 platnena rjuha, 2 metra dolga, brez šiva	gld. 1.50
10 metrov posebne preproge, težke aže	gld. 3.50
1 moška srajca bela i. barvasta, I., gld. 1.50, II.	gld. 1.50
3 delavske srajce iz teškega ovsf. rda	gld. 2.—
3 pare gač iz barhanta, platna I., gld. 2.50, II.	gld. 1.8
9 parov zimskih kratkih nogovic, pl. tenih, v vseh barvah	gld. 1.10
6 ženskih srajc iz modnega, letna ali šifona, I., gld. 5.—, II.	gld. 2.75
3 nočni korseti i. šifona, vezani I., gld. 4.—, II.	gld. 1.80
1 zastor iz jute, in ski naris, I., gld. 3.50, II.	gld. 2.50
1 garnitura pregrinjaj, 1 prt in 2 p. st. pregr. iz ripsa gld. 450, iz jut.	gld. 3.50
29 vatlov domačega platna, t. žke baže, 1/4 gld. 5.50 1/4	gld. 4.20
29 vatlov oksforda, najnovejši naris	gld. 4.50
9 vatlov kanafasa, najnovejši naris, najboljša baže	gld. 6.—
3 prt. vseh barv, 1/4 gld. 2.—, 1/4	gld. 1.—

➔ Uzorec zastoj in franko. ➔